

Handläggare
Cecilia Rivard
Telefon: 08-50818048

Till
Farsta stadsdelsnämnd
2024-06-13

Miljöprogram 2030 för Stockholms stad

Svar på remiss från kommunstyrelsen

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen om förslag till Miljöprogram 2030.

Sammanfattning

I budget för 2023 fick kommunstyrelsen tillsammans med miljö- och hälsoskyddsnämnden i uppdrag att revidera stadens nuvarande miljöprogram som löpte ut 2023. Miljöprogrammet är ett stadsövergripande dokument och innehåller sju målområden med 18 delmål där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet har en tydlig kommunikativ inriktning för att programmet ska bli tillgängligt för stadens medarbetare och för stockholmarna.

Förvaltningen är positiv till förslaget och dess mål och delmål. Programmets innehåll är mycket ambitiöst med högt ställda mål. Målen beskrivs som nödvändiga och möjliga att nå och förvaltningen instämmer i detta. Det innebär nya arbetssätt och mer samverkan och kommunikation mellan stadens verksamheter och med ett större och tydligare fokus på miljö- och klimat inom samtliga förvaltningar och bolag i staden.

Bakgrund

Staden antog det första miljöprogrammet för Stockholms stad 1976. Efter detta har en rad program tagits fram. Stadens senaste miljöprogram, Miljöprogram för Stockholm 2020–2023, löpte ut 2023. I kommunfullmäktiges budget för 2023 gavs därför i uppdrag till kommunstyrelsen att i samarbete med miljö- och hälsoskyddsnämnden revidera stadens miljöprogram, klimathandlingsplan och klimatbudget. Hänsyn ska tas till nya vetenskapliga rön om vad som krävs för att nå Parisavtalets 1,5-gradersmål och till vad som anses rättvist utifrån våra historiska utsläpp.

Detta ärende avser den del av budgetuppdraget som handlar om revidering av stadens miljöprogram. Revidering av stadens klimathandlingsplan och klimatbudget är under arbete och hanteras i särskild ordning.

Förslaget till nytt miljöprogram har tagits fram av brett sammansatta grupper inom olika delar av Stockholms stad under ledning av kommunstyrelsen och Stockholms stadshus AB.

Kommunstyrelsen har remitterat förslaget till ett stort antal instanser, bland annat Farsta stadsdelsnämnd, för yttrande senast den 20 juni.

Remissen i sammanfattning

Stockholm ska vara en av världens ledande städer inom miljö- och klimatomställning. Nuvarande miljöprogramms struktur och perspektiv ligger huvudsakligen fast i förslaget till nytt program. Kopplingen till Agenda 2030 har stärkts och det görs tydligt att miljöarbetet även behöver främja den sociala och ekonomiska hållbarheten. Programmet är utgångspunkt för handlingsplaner som konkretiserar genomförandet för att nå målen.

Miljöprogrammet 2030 har en mer kommunikativ karaktär än tidigare miljöprogram i syfte att tillgängliggöra programmet för stadens medarbetare och stockholmarna.

Målen är högt ställda men nödvändiga och möjliga att nå. Programmet fokuserar på vad staden som organisation själv kan göra men har också målsättningar som uppnås tillsammans med exempelvis näringslivet, civilsamhället, akademien och invånarna.

Miljöprogrammet är ett stadsövergripande styrdokument som slår fast mål inom de sju områden där utmaningarna för Stockholm och påverkan på omvärlden bedöms som störst. Programmet innehåller 18 delmål som preciserar den strategiska inriktningen. Programmet fastställer vilka nämnder och styrelser som är ansvariga för att genomföra åtgärder och följa upp arbetet med respektive delmål. Det är också utgångspunkten för stadens handlingsplaner som preciserar genomförandet. Under varje mål finns exempel på åtgärder för att uppnå målen. Målen följs upp genom ett antal målspecifika indikatorer som antas i samband med stadens budget.

För att lyckas med klimatarbetet behövs en bredd av verktyg och utvecklade arbetsätt. Staden är en stor kund och *Inköp* är viktigt för att nå flertalet av miljöprogrammets mål. *Samverkan* behöver utvecklas både internt och externt och *kommunikation* är en viktig

strategisk process som ger stöd för att nå målen i programmet. *Innovation, digitalisering och lärande* behövs för att tillvarata digitaliseringens möjligheter, inkludera nya arbetssätt, utveckla tjänster för invånare och näringsliv och sprida kunskap om det arbete som utvecklats.

Programmet är integrerat i stadens överordnade system för ledning och uppföljning av all verksamhet och ekonomi. Under 2027 ska en mer omfattande halvtidsuppföljning genomföras för att säkerställa att staden är på rätt väg för att nå målen 2030.

Mål 1. En rättvis och inkluderande omställning

Miljö- och klimatarbetet är avgörande ur ett rättviseperspektiv och bidrar till ett mer jämlikt samhälle. Grupper som drabbas hårdast av miljöproblemen ska skyddas.

Delmål:

- Stadens verksamheter stärker en rättvis omställning
- Stockholmarna är delaktiga i omställningen

Mål 2. Ett Stockholm utan globalt fotavtryck

Stockholm ska bli klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040 genom kraftigt minskade utsläpp och koldioxidlagring.

Delmål:

- Ett Stockholm som är klimatpositivt 2030 och fossilfritt 2040
- Minskad klimatpåverkan från transportsektorn¹
- En fossilfri organisation 2030
- Halverad klimatpåverkan från konsumtion
- Minskad klimatpåverkan från mat

Mål 3. Ett Stockholm med livskraftiga ekosystem

Stadens växter och djur ska leva i livskraftiga populationer. Den biologiska mångfalden och den blågröna infrastrukturen ska stärkas och mer natur ska skyddas.

Delmål:

- Stärkt biologisk mångfald och blågrön infrastruktur
- Förbättrad vattenkvalitet och stärkta livsmiljöer
- Staden bidrar till stärkt biologisk mångfald i omvärlden

Mål 4. Ett klimatanpassat Stockholm

Stadens arbete med klimatanpassning innebär att stärka stadsmiljöns motståndskraft med hänsyn till ett varmare och mer nederbördsrikt klimat.

Delmål:

- En stadsmiljö mer anpassad till ett förändrat klimat
- Stärkt motståndskraft vid extremväder

Mål 5. Ett resurseffektivt och cirkulärt Stockholm

Användningen av materiella resurser och energi behöver bli mer effektiv. Konsumtionen behöver minska till hållbara nivåer. Resurser behöver cirkulera istället för att gå till förbränning.

Delmål:

- Hållbar konsumtion och effektiv resursanvändning
- Cirkulära kretslopp av resurser

Mål 6. Ett giftfritt Stockholm

Förekomsten av skadliga ämnen behöver minska för att inte vålla hälso- och miljömässiga problem. Staden ska minska användningen av skadliga ämnen och verka för ökad medvetenhet bland stockholmarna och näringslivet.

Delmål:

- Minskad användning och spridning av skadliga ämnen
- Renare mark och sediment

Mål 7. Ett Stockholm med frisk luft och god ljudmiljö

Utsläppen från framförallt trafiken minskar så att luftkvaliteten förbättras och bullret från trafiken minskar.

Delmål:

- Trafikens påverkan på luftkvaliteten minskar²
- Förbättrad ljudmiljö

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för stadsutveckling i samråd med övriga avdelningar inom förvaltningen.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen är positiv till förslaget till nytt miljöprogram. Programmets innehåll är mycket ambitiöst med högt ställda mål. Målen beskrivs som nödvändiga och möjliga att nå och förvaltningen instämmer i detta. Det innebär nya arbetssätt och mer samverkan och kommunikation mellan stadens verksamheter och

med ett större och tydligare fokus på miljö- och klimat inom samtliga förvaltningar och bolag i staden.

Miljöprogrammet är omfattande och faktsäkrat. För att programmet ska bli enkelt att kommunicera vore det önskvärt att en kortversion tas fram. Det är viktigt både för stadens verksamheter och för stockholmarna.

Förslaget till miljöprogram föreslås gälla till 2030 vilket är en längre period än tidigare programs gällandetid vilket är bra. Det stämmer överens med flera av stadens mål och internationella mål som Agenda 2030.

Flera gånger belyser programmet vikten av effektiv och samordnad intern och extern kommunikation. Förvaltningen anser att berörda fackförvaltningar bör ta ledningen i den frågan. Stadsdelsförvaltningar har ofta begränsade kommunikationsresurser och är i beroende av samordning från annat håll. Ofta kan stadsdelsförvaltningarna bidra med god kännedom om lokala målgrupper och egna utarbetade kanaler.

När det gäller intern styrning och intern kommunikation är detta centralt för att stadens förvaltningar ska bli framgångsrika med sitt arbete. Detta ställer extra stora krav på just stadsdelsförvaltningar som har ett brett uppdrag, en bred palett av verksamheter. Det ställer naturligtvis höga krav på intern kommunikation och styrning i stort.

Förvaltningen instämmer i mål och delmål men har några kommentarer till förslaget.

Stadens organisation ska vara fossilfri till 2030. Första stadsdelsnämnden har beslutat om parkskötsel i egen regi från 2026. I dagsläget har parkentreprenören fossilfria lövblåsar, i övrigt är det fossila bränslen som används för arbetsmaskiner. Det finns exempelvis fossilfria gräsklippare men kapaciteten räcker inte för de stora arealer som klipps i stadsdelsområdet. Utvecklingen går framåt men det är tveksamt om det möjligt att kräva en helt fossilfri maskinpark under kommande avtalsperiod.

Förekomsten av invasiva arter är ojämnt fördelad över staden vilket betyder att kostnad för bekämpning skiljer sig inom stadens förvaltningar. Förstas kostnad för att bekämpa enbart björnloka kommer att uppgå till cirka 1,4 miljoner kronor under 2024. Denna kostnad ryms inte i förvaltningens driftbudget och behöver därför regleras för rättvisare fördelning av kostnader inom stadens förvaltningar.

Förvaltningen är positiv till nya naturreservat och fler biotopskyddsområden men anser att det bör vara möjligt att erhålla driftmedel från kommunstyrelsen för exempelvis friställning av ekar, eller vidta andra åtgärder som stärker den biologiska mångfalden, även om träden inte växer inom ett skyddat naturområde. Detta är inte möjligt idag.

Klimatpåverkan av livsmedel och måltidsentreprenader i stadens verksamheter kan minska med kunskapsöverföring och mer samverkan mellan verksamheter. Det handlar också om att öka kraven i upphandlingar.

Förändringar tar tid men andelen ekologiska livsmedel i förvaltningen har ökat succesivt och är på god väg att nå målet 70 procent. Vad gäller övriga måltidsentreprenader behöver staden generellt ställa högre krav och öka andelen ekologiska livsmedel.

Matsvinnet kan minska inom alla verksamheter. Förskolor och äldreomsorg har vägt matsvinn i ett par år. Även för detta område är matentreprenader ett problem. En förskola med eget tillagningskök kan anpassa portionerna till antalet barn. Måltider som beställts levereras även om många barn är frånvarande vilket ger ett ökat matsvinn.

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden överlämnar förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Gunilla Ekstrand
Stadsdelsdirektör
Farsta stadsdelsförvaltning

Johanna Löfvenius
Avdelningschef
Farsta stadsdelsförvaltning

Bilaga

Stadsledningskontorets förslag till Miljöprogram 2030

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Gunilla Ekstrand, Stadsdelsdirektör	2024-05-21
Johanna Lövvenius, Avdelningschef	2024-05-20